

FEMEK - ACÉL

Fémek közös jellemzői: - jó hő és elektromos vezetőképesség
- nagy szilárdság
- jó alakíthatóság

Főbb tulajdonságok:

	ρ [g/ml]	E [MPa]	f_u [MPa]	α [$10^{-6}/^{\circ}\text{C}$]
acél	7,85	210 000	380	12
alum.	2,7	70 000	40-130	23
re'z	8,9	120 000	300	16
ólom	11,3	20 000	15	10

Alakítás: - meleg (kovácsolás, sajtolás)
- hideg (hengerek, ~~cs~~ húzás)

Kontakt korrozio: két különböző elektropotenciálú fém

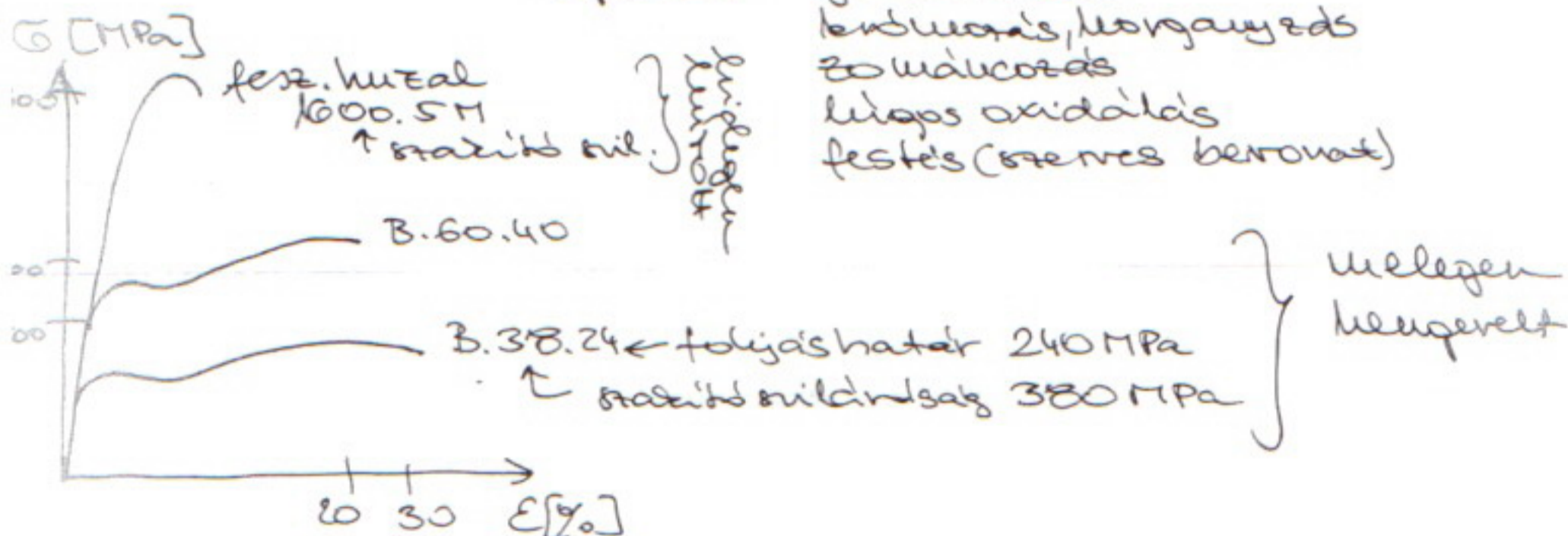
kiseb elettropot: anód $\rightarrow$ elfogy
nagyobb - " - : katód

pl: ~~Zn~~ + Fe   ~~Fe~~ + Cu
Al + Fe   ~~Fe~~ + Ag

Vas korrozio: $\text{Fe} \rightarrow \text{Fe}^{2+} + 2e^-$
 $\text{O}_2 + 2\text{H}_2\text{O} + 4e^- \rightarrow 4\text{OH}^-$
 $\text{Fe}^{2+} + 2\text{OH}^- \rightarrow \text{Fe}(\text{OH})_2$
 $x \text{Fe}(\text{OH})_2 + y \text{O}_2 \rightarrow \text{rozsa}$

Korrozio védelem: $\rightarrow$ aktív: helyes anyagválasztás
inhibitorok
katódos védelem

$\rightarrow$ passzív: galvanizálás
krómazás, mangánzás
zománczás
húps oxidálás
festés (szerves bevonat)

Tűzvédelem: tűz hatáscsökkentő!

védelem: köpenyezés (gipsz, beton)
bevonat (tűzvédelem festés)

KERÁMIKA

Formázási típusok: $\rightarrow$ kézi vetésű
 $\rightarrow$ gépesített (hőszigetelés)

Gyártás: nyersanyag előkészítés
formázás
szárítás (szabad, szárítóban)
égetés ($1000-1500^{\circ}\text{C}$)
festés, mázálás

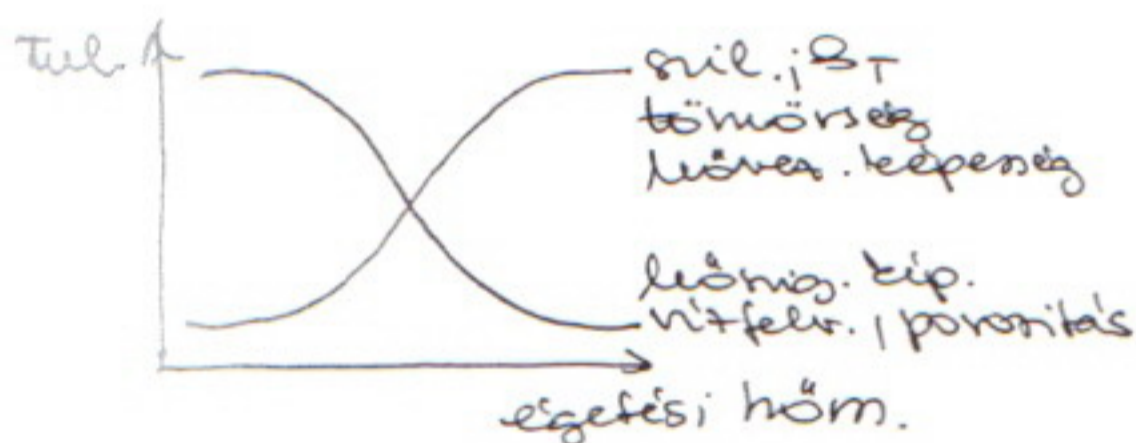

"Struktúrák" téglái: sz.: csigaszabó
probléma: fagyásra érzékeny

Csoportosítás:

- / porózus (pl.: falazóelem, födém elem, falburkoló, tetőcserep)
 $\sigma_{\text{ny}} = 3,5-20 \text{ MPa}$
 $\rho_T = 650-1800 \text{ kg/m}^3$
 $w = 15-20\% \text{ (m\%)}$
- / tömör (szugorodási hőm. felett égetett)
pl.: klinkertéglák, metlachi
 $\sigma_{\text{ny}} > 28 \text{ MPa}$, $\rho_T > 1800 \text{ kg/m}^3$ $w \approx 2-4\% \text{ (m\%)}$
- / könnyű
- hőálló
- tűzálló
- / olvadás (nagy értékű hőszigetelés)
- építési
- / finom (burkoló, mozaik, porcelán)

Tulajdonságok:

Hibák:

- káros alkotók
(kvarc, mész, gipsz =
terf. növekedés)
(oldhatóság $\rightarrow$
kivirágzás)
- égetési hibák
- túlégetés (torzulás,
rögzítés)
- elégtelen égetés
(kis szil., mállás,
hajszálrepedés)

Fagyállóság: (nem csak kerámiára)

MSE 25-50 duasztás-fagyantéri
ciklus

burkoló: $\uparrow$ ennet megfelel, de 15-20% vízfelvevő
lakásban, ~~de~~ járólélethez NEM alkalmas

klinker: $w = 2-4 \text{ m\%}$ teljesen fagyálló

Fagyállósági: $\frac{\text{fagyantéri-olm. szor. utáni szil.}}{\text{eredeti szil.}} [\%]$ (követelmény
ált. - van 80%)

Vízállósági: $\frac{\text{vízfelvétel szil.}}{\text{eredeti szil.}} [\%]$

EPITÓFA

Felepítése: kéreg
háncs
kambium
szilárd
geot
bél

Fő összetevő: cellulóz → szilárdosítók -
hordozó
lignin → összetartó
anyag

Alak- és felepitési hibák:

- szilárdság, tövesség
- görbeség
- villás növekedés
- csavart -
- külpontos -
- beégett ágacs

Térf. változás okozta hibák:

- belrepedés
- gyűrítéskor
- kerekrepedés
(száradás)

Károsítók: BAKTERIUMOK

kétféle } → - értékei
~~pete~~ } - előkezdő a főbbi
károsítónak

GOMBOK

könnyező hízógomba

(legveszélyesebb, nedv. teruel)

piucegomba

taplogomba

Szaporodás: spóra
micélium
gombafonalak
termőtest

„mil. csökkenést okoz!”

ROVAREK

házi cicán

fűsűr kopogó

nagy kopogóbogár

nyírcs bogár

fadarázs

Szaporodás: pete

larva (álca)

báb

kifejlett rovar

(károsít !!!)

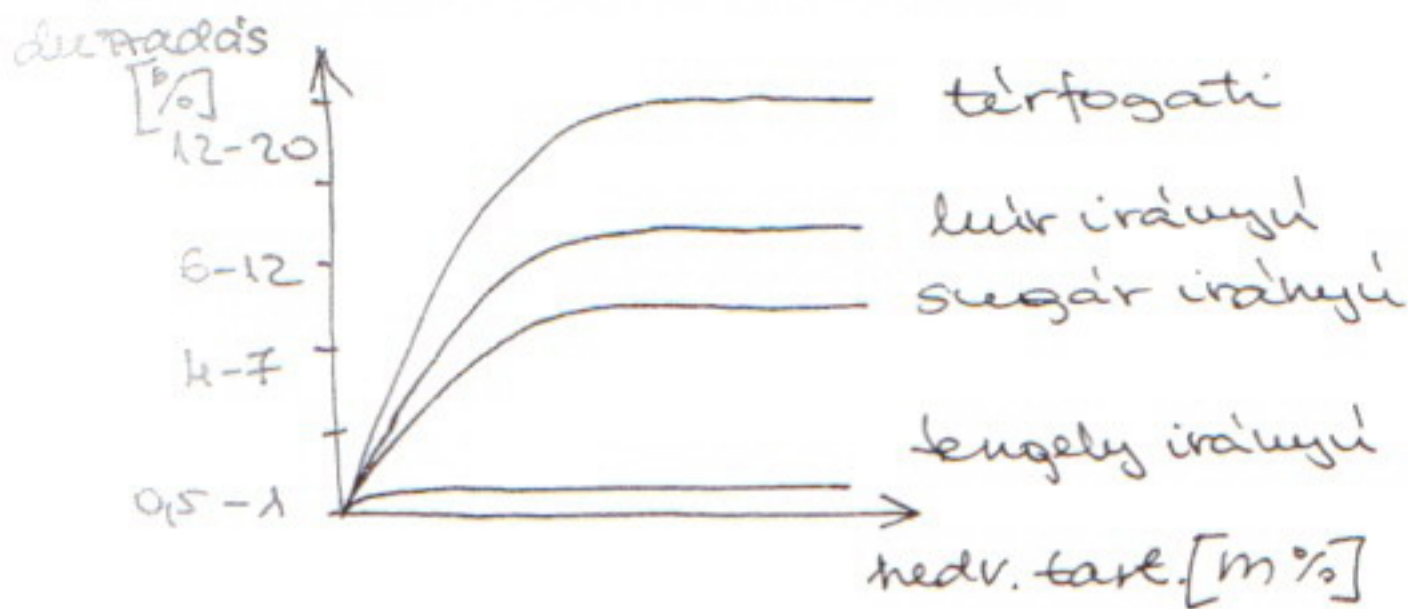
„km. csökkenést okoz!”

Hidrotermikusai tul.

előnevelés ~50%
közvetlen 12-18%
szárazság 6-12%

12% egyensúlyi nedv. tart

Nedvesség tartóka alakvált.:

Főbb mechanikai jellemzők:

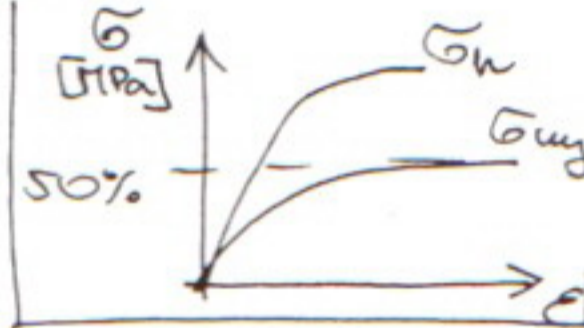
$$\rho_T = 450 - 900 \text{ kg/m}^3$$

$$E_n = 10\,000 - 17\,000 \text{ N/mm}^2$$

$$R_{nII} = 80 - 120 \text{ N/mm}^2$$

$$R_{nyII} = 40 - 60 \text{ N/mm}^2$$

$$R_{hajl.} = 70 - 160 \text{ N/mm}^2$$

Szállásidő:

ARANY:

ny	⊥ ny	l	⊥ l	hajl.
10	①	20	1/2	15

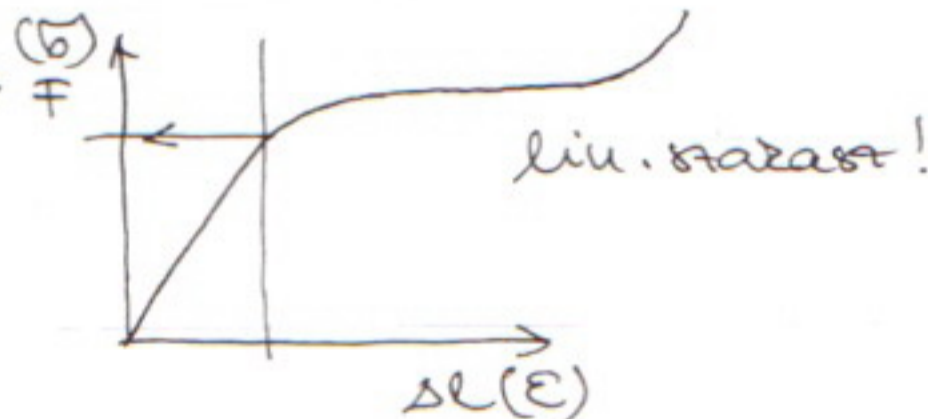
|| nyomb.
ARANY:

száraz	nedves
①	0,2-0,3

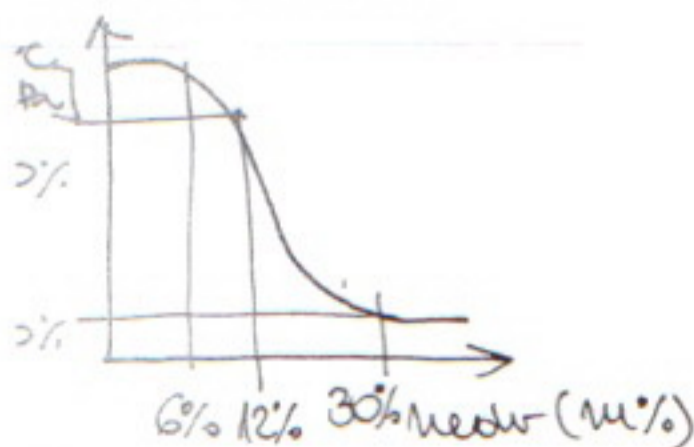
ny: nyomb.
l: lútr
||: parh.
⊥: merőleges

Nyomóerő. értékelése:

Nedv. tartóka:

Nemesítési fatermek: re'tegelt lemez
bútorlap

Tartósság:

- Tartós fa pl.: akác, tölgy, éger, gesztenye, vörösfenyő
- Nem tartós fa pl.: bükk, oser, juhar, nyír, nyár, márs,

Szállítási módok:

ABARCSOK: (Hf) falazó
(Hvh, Hvb) vakoló
(Hs) felületképző
(Hi) hőszigetelő

(Hs) sugárnyelők
(Ha) átgátlók
(Hut) víztárolók

SEI GÉTELESEK

Csoportosítás: - szeretlen (pl: ásványgyapot, aszbest, habüveg, gáztömlő stb.)

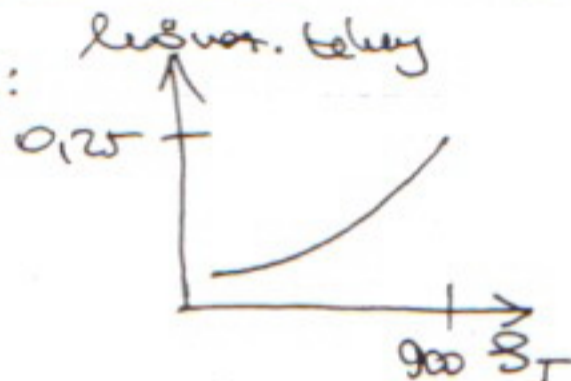
- szeres (pl: műanyaghab, szálak)

Hőszigetelés:

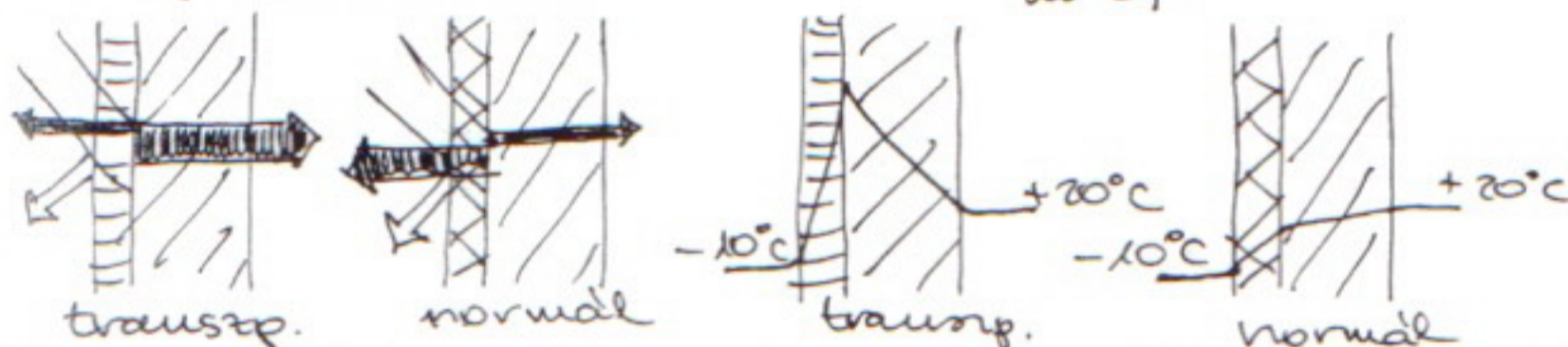
Expandált

Contractált $\rightarrow$ nyomással $\rightarrow$ zárt cellák $\rightarrow$ kis vízfelvétel

Általános összefüggés:

Transzparens hőszigetelés:

Levegő: általában hőszigetelő. stb. alatta fekete bevonattal

Hangszigetelés: $\rightarrow$ testhang $\rightarrow$ din. rug. mod

$\rightarrow$ levegőhang $\rightarrow$ tömés

Vízszigetelés: $\rightarrow$ bitumen bevonat

- dentilációs
- oxidációs
- modifikált

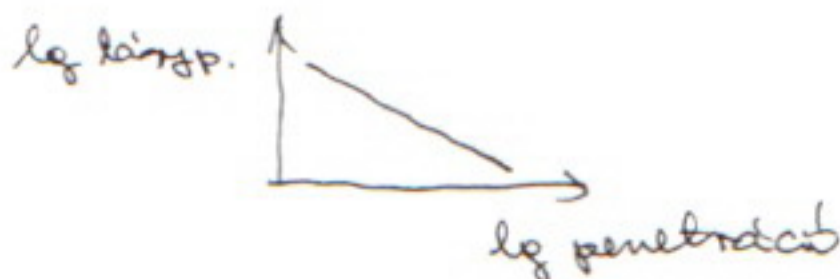
$\rightarrow$ műanyag
- polimer (pl. PVC, PIB)
- elasztomer

BITUMEN: ásványolaj lepárlásával állítják elő

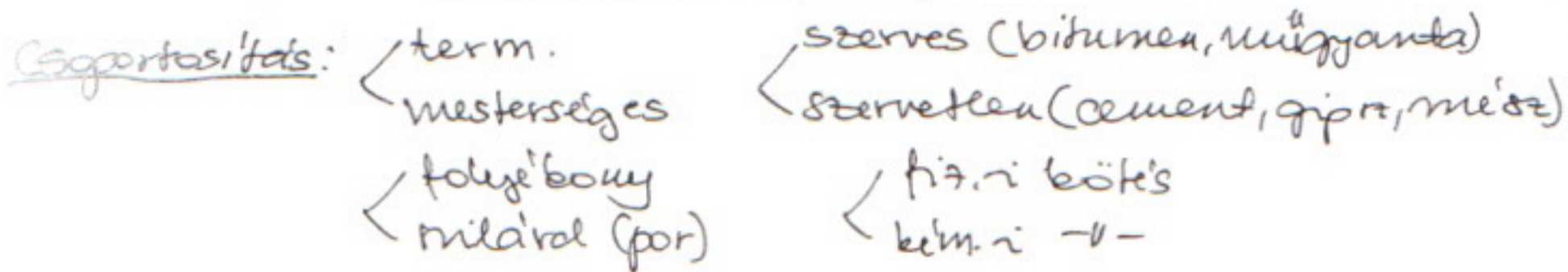
- dentilációs
- átváltozott

Vízszigetelés: - lefagyáspont vizsg.
- penetrációs
- tömítési

B-30 követelmény 3-15
nó $\leftarrow$
 $\rightarrow$ nó
nó $\leftarrow$

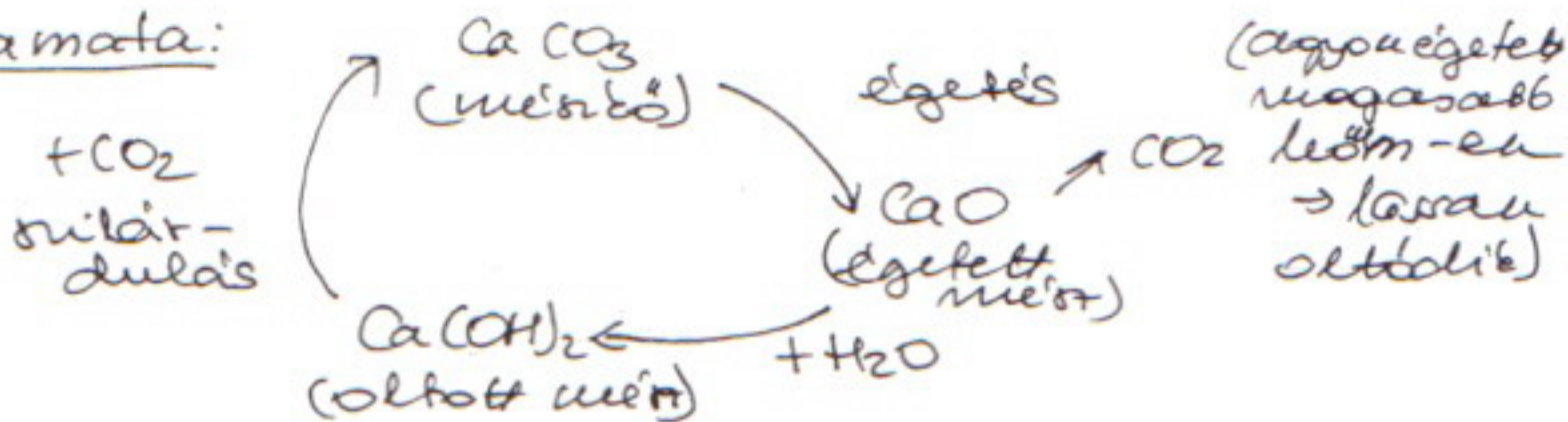

KÖTŐANYAGOK

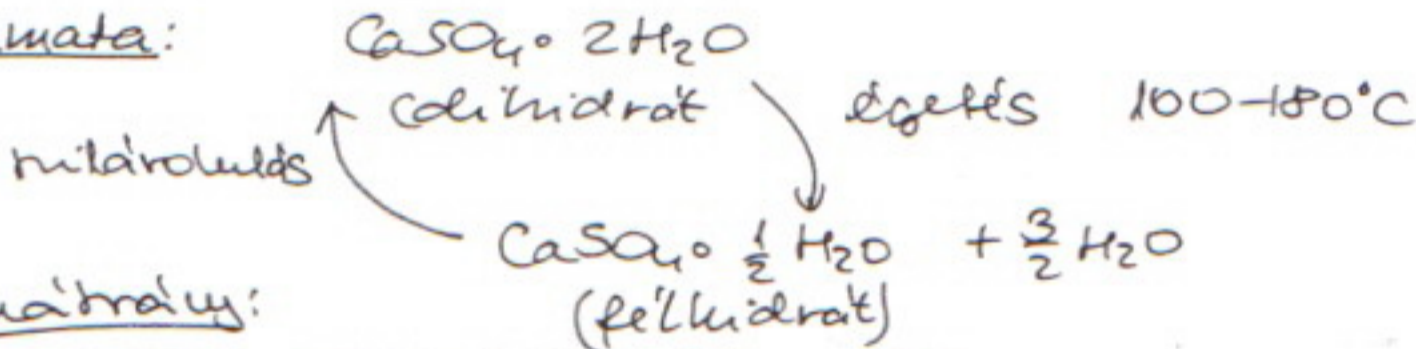

Hidraulikus kötőanyag: víz alatt is megköt (cement)

Mész körfolyamata:

Gipsz körfolyamata:

Gipsz előny:

kis S_T
 kis hővez.
 gyors málatoldat
 tűrővel.

Hátrány:

pH 7 $\rightarrow$ acélbetét nem lehet
 kis málatoldat (főleg nedvesen)

MAGNÉZES: CaCO_3 mellett MgCO_3 is, égetés $800-900^\circ\text{C}$ -on

CEMENT: fő alapanyagok: mész, agyag

CSH: kalcium-szilikát-hidrát $\rightarrow$ málatoldat adja

Fő klinkeralkalmazások: C_3S ($3\text{CaO} \cdot \text{SiO}_2$) alit

$\beta\text{C}_2\text{S}$ (belit)

C_3A

C_4AF (celit)

Cement jele:

CEM I 32.5 (42.5, 52.5) tinta pc. (CEM I)

II/A - S.

B

P

V

L

M

III kőhidrat
 IV puccolat
 V kőpor

málatoldat
 28n [MPa]
 tinta pc. (CEM I)
 A: kevesebb
 B: több

Málatoldat helyén: klinker: - szilárd mész

BETON

Összetétel: köbanyag (cement, mész, gipsz, bitumen) cement
 víz
 adalékanyag (homokos-kavics, zúrt kő, könnyűad.a., stb.)
 adalékanyag (pl. folyósító, légbuborék képző stb.)
 kiegészítő anyagok (hidraulikus pótlék, szilár, stb.)

Felüly: kedves alá, mesterséges kő

Határny: kis lútsáml (tón ≈ 1/10 tóny)
 szilárdulási szilárú ígérnyel

Szaporosítás: normál
 nehéz > 2600-2800 kg/m³
 könnyű < 2000 kg/m³
 helytími
 trans-
 pore
 helytími
 előre-
 gyártott

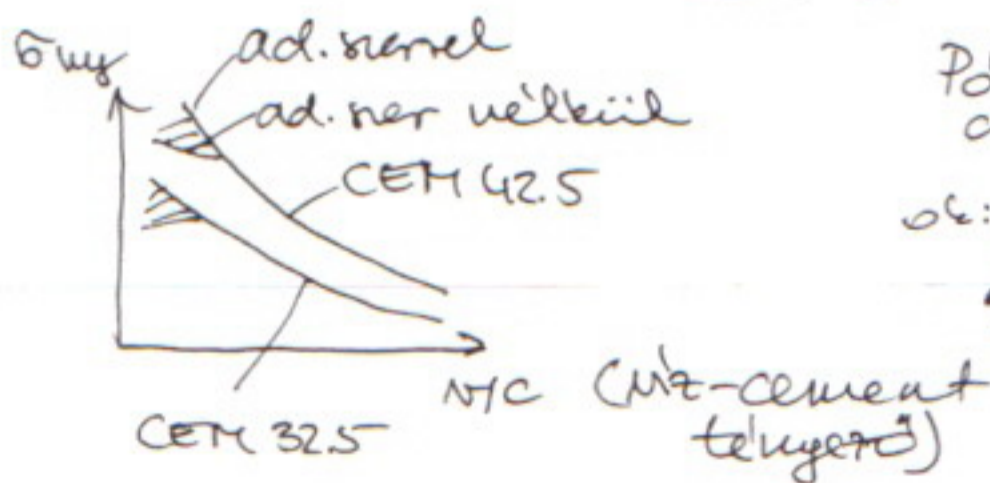
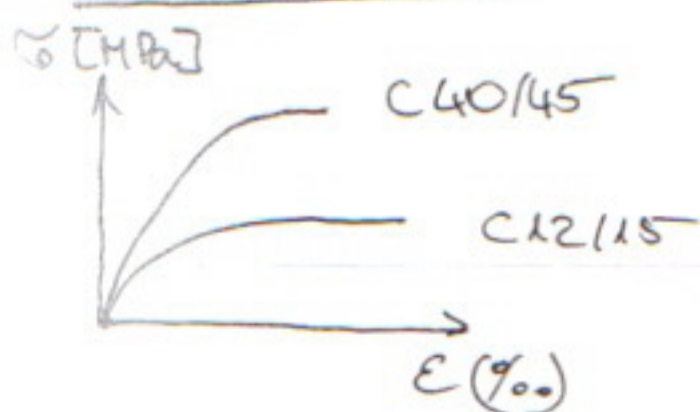
Beton jele: C20/25 - 24K - $\sigma_{t4} f_{50}$ spec. tul. (pl. vízszintes [pari
 tagyállo
 [tűtűs])
 beton
 (concrete)
 20:
 leugeren
 mére
 25: kockán mére
 300mm
 150mm
 150mm
 szilárdulási:
 28napos korban
 nyomonkövet.
 5% karakterisztikus
 értéke
 dmax
 legnagyobb
 szemcsék
 (5%)
 konzisztencia
 osztály
 FK folyósított
 KK kisse
 lejtőleány
 K lejtőleány
 F folyós

$R_{ck} = R_{cm} - k \cdot t \cdot s$
 nyomon
 karakterisztikus
 jellemző = minősítési

$k = fr$ (szilárdulási)
 $t = fr$ (darabon) Student-tétele
 $s = komigált$ hibák

Konzisztencia mérési módok: tenyés! tömörítési határ
 rozsdás! uttarta képesek
 vebe-ülő

Szil. változás:

Pórus →
 csővezető
 tul.
 ok: N/C
 nagy
 rosz
 bedolgozta

Utókezelés: cél: - hidratáció biztosítása
 - károsodás megelőzése
 mód: - vízpótlás (nedves környezet)
 - párolgás megelőzése

Kiegészítő anyagok: (környezeti hatások figyelembe vétele)

XC karbonátosodás
 XS sulfát

XF fagyás-olv.
 XS agresszív környezet

min C20/25
 max N/C = 0.45

Kompozíció: Betonszem.: A) kiliangosodási
 cserébszemcsék

B) szar
 liszt

C) töltőanyag növekedés (keményítő v. kristályosodási)

↓
 cementbacterius
 (Calcium-alum.-sulf.-hidrát)

D) nerves meggyűlése

Betonszem. kom.: karbonsavszóadás → semleges pH → pasztos
 megkeményítés

pH 12-14

pH 8-9

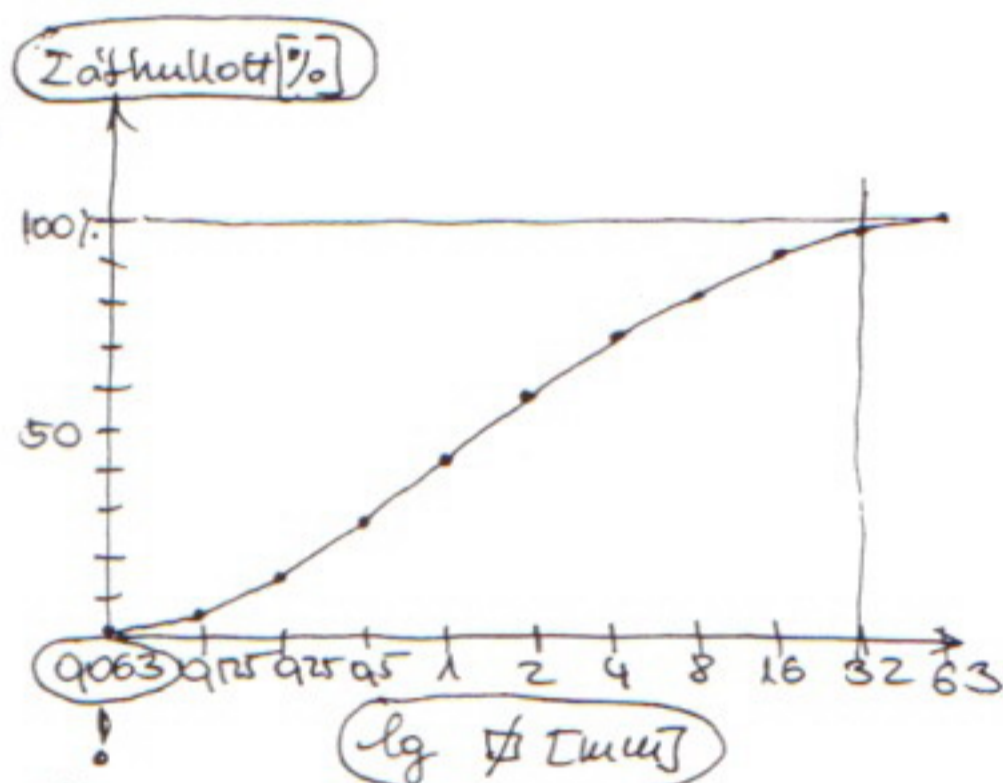
Adalékanyag: főbb tul.: nemmegszárad, szilárd, vízfelvonó kép.
 (kőnyi ad.a.)
 szennyanyag (agrár- és
 vegyi
 nerves)

Szemcsesorozás:

Szita	Szemcsesorozás	Arány	Σ%	Arány	Σ%
32	40	0,4	0,4	93,6	
16	750	7,5	7,9	92,1	
8	900	9,0	16,9	83,1	
4	1000	10	26,9	73,1	
2	1500	15	41,9	58,1	
1	1500	15	56,9	43,1	
0,5	1500	15	71,9	28,1	
0,25	1400	14	85,9	14,1	
0,125	1000	10	95,9	4,1	
0,063	400	0,4	99,3	0,7	
finom	10	0,1	100	0	

Σ: 10000g 100%

(50 ritasor)

Maximális szemcsesorozás: d_{max}

annak a szabványos rostának a legkisebb mérete, amelyen
 legfeljebb 5m% marad fenn az ad. anyag vízszilárd sora

pl: szita Σ szem.

32 0,4%

16 7,5% ← első alkalom (>5)

a fölötte lévő kell $d_{max} = 32$

32 5% (5)

16 15% $d_{max} = 32$

32 1%

16 4%

8 15% ← első (>5) → $d_{max} = 16$

32 8% ← első (>5) → $d_{max} = 63$

16 12%

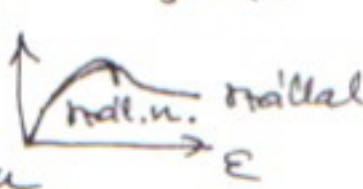
(Megjegyzés:
 felelő mite is
 számít)

Finomsági modulus: $m = \frac{\sum_{i=0,063}^{d_{max}} b_i}{100}$ jelentése: szemcsesorozás felelti kényszer

számítás: Σ% felelti kényszer oszlopai afelé kértük: 100, feladt itt:
 $(0,4 + 7,5 + 16,9 + 26,9 + 41,9 + 56,9 + 71,9 + 85,9 + 95,9 + 99,5) / 100 = 5,04$

(itt a felelti kényszer nem számítanak)

speciális betonok:

- Szilárdsági beton: • acél malas → szilárd betóban van hatása a szilárdságot növeli nem a szilárdságot növelő 1%-ot alkalmasnak
- műanyag malas → friss betout nedv. a repedések ellen
-

Nehézbeton: nehéz ad. anyaggal készült

cél: testsűrűség növelés pl: tetrabeton, alsó mere. v. n. "nagyfeszítési" sugárvevőelem hangnig.

Könnyűbeton: típusok: • egyenletes nemese hézagok

• adalékanyagok → könnyű ad. anyag

• sejtésített (kőug)

pl: tufa, szék, palat, habjég, duzzasztó anyag / műanyag

↓
autoklav (nagy nyomáson és hőm. -en szilárdított)

mén v. / és cement
CST készíthető (mint a betonból, de ez nem igazán beton)

Funkcionális fogalmak:

Zsugorodás: beton időben lejátszó elváltozás miként is megismerés folyamata

kezdve a kezdeti, mert térf. változással jár, ha pedig ez gátol nevelést okoz
fr (cementtart., víztart.)

Kúszás: konstans társ mellett bekövetkező időben lejátszó alaktól. növekedés (beton jell.)

Relaxáció (erővesztés): konstans társ mellett feszültségcsök. (feszítéssel jell.)

TIPIKUS HIBK A ZH-KBAN

Beton gélle: C20/25

1. C = beton
2. nyomóerő.
3. 28n. szabr. vízsz.
4. karakterisztikus érték 5%.
5. megerősítés / boka

Szil. osztály kiválasztása:

által. 46 N/mm^2

kb. 8 N/mm^2 -t kell levonni,
hisz más adat nem ismert
($46 - 8 = 38$ -nál kisebbet kerekíteni)

ha boka mérték a 2. számhoz hasonlítani
karakter. érték 40 (ebből nem levonni, így kerekíteni)

Ha eldöntendő kérdés v. bizonyítani kell, akkor
mindig be kell jelölni valamit! (Kivétel, ha pont-
számra jár, de az külön jelezni van.)

Szemrevételezés: bod. BETON dimenzióval

tipikus hibák: 0,063-ból kell indulni!

$m = \Sigma$ fennmaradt pontszámok a
feladat végén!

Σ áthullott ábrázolások! (nem egyediérték)
 d_{max} !

Ábrák, diagramok a tengelyeket befűvel v. kö-
vessel megadni; mértékegységet ráírni!

Tengelyen valamilyen értéket feltüntetni!

(Ált. ha érték is jár pont)

Sorrend:

Hővez. tényező: $\lambda < \text{váz} < \text{jég} < \text{acél} < \text{aluminium}$

Feszültség: $\text{alum.} < \text{acél} < \text{váz} < \text{ólom}$

Hajlítás: $\sigma = \frac{M}{W}$ (nem pedig a keresztmetszettel számolni!)

|| Számpeleltétel lehetne főleg az adatok!

Növekvő átváltoztathatóság (pl. acél mágneses
vagyis) növekvő ductilitás tartomány. / Ez kedvező tulajd.

|| A kapott eredményt megnevezni, hogy mihez-e és
valan-e a kérdésre!

Hővezetési együttható: $\alpha = \frac{\Delta L}{L_0 \cdot \Delta T} [10^{-6} \cdot 1/^\circ C]$

A VITSGÁRA A GYAKORLATI ANYAGBÓL A

TOVÁBBI FOGALMAK VÉZENDŐK BT: (ZH-N NINCS)
(elméleti kördés lehet)

- szűrőréteg (G)
- lépesállóság (G)
- műanyagok éghetőségi kategóriái (G)
- víztorítás (H)
- fedőképzés, kioldódás (H)
- felületvédelmi műanyag (H)
- szelvényes vasalat (H)
- hidrofóbítás (H)
- betonpótlás (H)
- jégolvató órák használata (H)
- téglalapú cement, víz, ad. anyag tartalom (F)
- levegő tartalom meghatározása betonban (F)
- friss habarcs vizsgálata (E)
- tapadási vizsgálat (E)
- diu. rug. mod. (I)
- kapillaris vízföldszint, kapillaris emelkedés mérése (B)

Mértékegységek átváltásai:

$$1 \text{ g/ml} = 1 \text{ kg/l} = 1000 \text{ kg/m}^3$$

$$1 \text{ MPa} = 1 \text{ N/mm}^2 = 10 \text{ kN/cm}^2$$

$$1 \text{ ml} = 1 \text{ cm}^3$$

$$1 \text{ l} = 1 \text{ dm}^3$$

Poros anyag sűrűségének számítása:

(mindig ez az elv, pl. szabálytalan alakú testek ST-re is!)

$$\left. \begin{array}{l} m_{\text{edény}} \\ m_{\text{edény} + \text{por}} \\ m_{\text{edény} + \text{por} + \text{víz}} \\ m_{\text{edény} + \text{víz}} \end{array} \right\} \begin{array}{l} \rightarrow m_{\text{por}} \\ \rightarrow m_{\text{por fölötti víz}} \\ \rightarrow m_{\text{víz}} \end{array} \rightarrow \frac{m}{s} = V_{\text{por fölötti víz}} \left. \vphantom{\begin{array}{l} m_{\text{edény}} \\ m_{\text{edény} + \text{por}} \\ m_{\text{edény} + \text{por} + \text{víz}} \\ m_{\text{edény} + \text{víz}} \end{array}} \right\} V_{\text{por}} \left. \vphantom{\begin{array}{l} m_{\text{edény}} \\ m_{\text{edény} + \text{por}} \\ m_{\text{edény} + \text{por} + \text{víz}} \\ m_{\text{edény} + \text{víz}} \end{array}} \right\} s = \frac{m}{V}$$

s : Sűrűség: tömör anyagra m/V (por)

s_T : Többsűrűség: poros anyag (külső befoglaló méret: szabályos, szabálytalan)

s_H : Halmazsűrűség: halmazos anyagra (pl. halmazos-keverék) edény térfogatát számolva

Tömegeloszlás fogalmai:

tömörség: $t = \frac{s_T}{s}$ [%]   porozitás: $p = 1 - t = 1 - \frac{s_T}{s}$ [%]

halmaz-tömörség: $t_H = \frac{s_H}{s_T}$ halmazosság: $h = 1 - t_H = 1 - \frac{s_H}{s_T}$

halmaz-össztömörség: $t_{\Sigma} = \frac{s_H}{s}$ halmaz-összporozitás: $p_{\Sigma} = 1 - t_{\Sigma} = 1 - \frac{s_H}{s}$

Hidrotechnika:

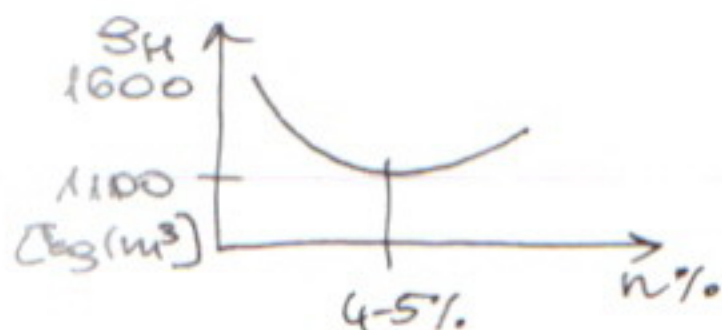
Nedvesség tartalma: (m%) $n = \frac{m_{\text{nedves}} - m_{\text{száraz}}}{m_{\text{száraz}}}$

(V%) $n = n(\text{m\%}) \cdot \frac{s_T}{s_{\text{víz}}} = p_e$ (látni látható porozitás =

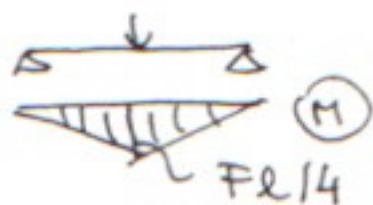
halmaz halmazsűrűségű
változás a nedv. pr. ben:

= víz által járható pórusok aránya)

$$p_e \leq p!$$

Mechanika:

$$J = \frac{a^4}{12}$$

$$W = \frac{a^3}{6}$$

Rug. mod:

$$E = \frac{\Delta \sigma}{\Delta \epsilon}$$

$$G = \frac{M}{W}$$

$$\leftarrow \rightarrow F \quad \square \quad A = a^2 \quad G = \frac{F}{A}$$

! Csak rugalmas mechanika!

Betonacél vizsgálata:

Helyettesítő átmérő: $d_{\text{ekv}} = 12,74 \sqrt{\frac{m}{n}}$

Kontrakció: $\epsilon = \frac{A_0 - A_{\Sigma}}{A_0} = \frac{d_0^2 - d_{\Sigma}^2}{d_0^2}$

Nyúlás: $\frac{l_{\Sigma d} - l_{sd}}{l_{sd}} = A_{\Sigma d}$